

Sygn. akt IV KO 63/21

## POSTANOWIENIE

Dnia 28 maja 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wiliński

w sprawie **J. J., H. K., D. J.**

skazanych z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 28 maja 2021 r.

żądania sędziego w przedmiocie wyłączenia sędziego,

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k.

### **p o s t a n o w i ł:**

**wyłączyć Sędziego Sądu Najwyższego A.B. od rozpoznania kasacji w sprawie J. J., H. K., D. J., sygn. akt IV KK 573/20, od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 30 lipca 2020 r., sygn. akt II Aka (...), utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 21 maja 2019 r., sygn. akt V K (...).**

### UZASADNIENIE

W dniu 20 maja 2021 r. odbyła się rozprawa kasacyjna w sprawie J. J., H. K., D. J., skaranych z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k., sygn. akt IV KK 573/20, której przedmiotem było rozpoznanie kasacji obrońców w/w skaranych od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 30 lipca 2020 r., sygn. akt II Aka (...), utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 21 maja 2019 r., sygn. akt V K (...). Po przeprowadzeniu czynności przewodu sądowego Sąd Najwyższy wydał, na podstawie art. 411 § 1 k.p.k., postanowienie o odroczeniu wydania orzeczenia w sprawie, do dnia 31 maja 2021 r.

Tego samego dnia, tj. 20 maja 2021 r. SSN A.B. złożył do sprawy o sygn. akt IV KK 573/20 wniosek „o wyłączenie od orzekania w sprawie z kasacji obrońcy m.in. skazanego J. J. (sygn. IV KK 573/20)”. Uzasadniając wniosek wnioskodawca złożył oświadczenie, wskazujące na istnienie okoliczności prowadzących do powstania „w odbiorze subiektywnym (zewnętrznym) wrażenia istnienia uzasadnionych wątpliwości odnośnie do bezstronności sędziego orzekającego w sprawie.” Okoliczności te związane są z uprzednim rozpoznanem przez SSN M.B. w składzie jednoosobowym wniosku J. J. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 30 lipca 2020 r., sygn. akt II Aka (...) i wydaniem przez SSN M.B. w dniu 4 grudnia 2020 r. (sygn. akt IV KO 122/20) postanowienia o odmowie przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania wobec jego oczywistej bezzasadności. Jak wskazuje SSN A.B. „w uzasadnieniu tego orzeczenia nawiązano także do kwestii mechanizmu, który doprowadził do zgonu pokrzywdzonego, a konkretnie do użytego przez sprawcę czy sprawców śmierci pokrzywdzonego J. D. narzędzia”, a kwestia ta może mieć znaczenie przy rozstrzyganiu w sprawie, ze względu na charakter formułowanych w kasacji zarzutów.

### **Sąd Najwyższy zważył, co następuje.**

Zgodnie z art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie.

Pojęcie bezstronności należy rozumieć jako obiektywną bezstronność sędziego, w tym zarówno subiektywne poczucie sędziego co do własnej bezstronności, jak i jego bezstronność w odbiorze zewnętrznym opartą na zobiektywizowanych przesłankach i analizowaną przez odwołanie się do oceny sytuacji dokonanej przez przeciętnego, rozsądnie rozumującego obserwatora procesu (por. wyroki TK: z 27.01.1999 r., K 1/98, OTK-A 1999/1, poz. 3, oraz z 20.07.2004 r., SK 19/02, OTK-A 2004/7, poz. 67; uchwała SN z 26.04.2007 r., I KZP 9/07, OSNKW 2007/5, poz. 39; wyroki SN: z 8.01.2009 r., III KK 257/08, LEX nr 532400, oraz z 18.03.2009 r., IV KK 380/08, LEX nr 491543). W orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka także wskazuje się na aspekt

subiektywnej i obiektywnej bezstronności sędziego. Kryterium subiektywne opiera się na ocenie osobistego przekonania sędziego orzekającego w danej sprawie, przy czym osobista bezstronność członka składu sędziowskiego jest dorozumiana, chyba że pojawią się dowody przeciwnie (por. wyroki ETPC: z 10.10.2000 r., 42095/98, *Daktaras v. Litwa*, LEX nr 76722, oraz z 10.04.2003 r., 39731/98, *Sigurdsson v. Islandia*, LEX nr 78238; zob. też D. Świecki, *Komentarz aktualizowany do art. 41 Kodeksu postępowania karnego*, Lex On-line).

Nie budzi wątpliwości, że zgodnie z art. 42 § 1 k.p.k. wyłączenie nastąpić może także na wniosek sędziego. Jednocześnie, zgodnie z art. 41 § 2 k.p.k. wniosek o wyłączenie sędziego, zgłoszony na podstawie § 1 art. 42 k.p.k. po rozpoczęciu przewodu sądowego, pozostawia się bez rozpoznania, chyba że przyczyna wyłączenia powstała lub stała się stronie wiadoma dopiero po rozpoczęciu przewodu. Przepis ten odnosi się co prawda do wniosków o wyłączenie składanych przez strony, jednak wskazuje pośrednio na znaczenie oceny momentu złożenia wniosku dla jego skuteczności. W niniejszej sprawie nie powinno budzić wątpliwości, że okoliczności na które powołuje się SSN A.B. powstały i znane mu były przed rozpoczęciem przewodu kasacyjnego. Postanowienie w sprawie IV KO 122/20 wydane zostało bowiem 4 grudnia 2020 r., zaś wyznaczenie do składu orzekającego w sprawie IV KK 573/20 nastąpiło zarządzeniem przewodniczącego Wydziału IV Izby Karnej z dnia 15 marca 2021 r. (k. 129 akt IV KK 573/20). Także w dniu 15 marca 2021 r. wydane zostało zarządzenie o wyznaczeniu terminu rozprawy kasacyjnej na 20 maja 2021 r. o godz. 12.20. Oczywistym jest zatem, że konieczność zapoznania się w/w sędziego jako członka składu orzekającego z aktami rozpoznawanych przez ten skład spraw prowadziła do zapoznania się z aktami sprawy o sygn. IV KK 573/20 przed dniem 20 maja 2021 r., a z pewnością przed rozprawą kasacyjną, której wywołanie zgodnie z protokołem rozprawy nastąpiło 20 maja 2021 r. o godz. 12.45 i która to została przeprowadzona w całości. W treści protokołu rozprawy kasacyjnej brak jest wzmianki o jakichkolwiek wnioskach o wyłączenie sędziego, w tym pochodzących od samych sędziów. Jest w nim jedynie wskazanie, że na „pytanie Przewodniczącego, obrońca i prokurator oświadczają, iż nie mają zastrzeżeń co do składu Sądu orzekającego w niniejszej sprawie.” Ostatnia czynność procesowa

utrwalona w protokole rozprawy kasacyjnej to postanowienie o odroczeniu wydania orzeczenia do dnia 31 maja 2021 r., ze wskazaniem art. 411 § 1 k.p.k., jako jego podstawy. Strony zatem, a w szczególności skazany J. J. nie widziały podstaw do wyłączenia od orzekania SSN A.B. z powodu jego wcześniejszego orzekania w sprawie wniosku o wznowienie postępowania w sprawie IV KO 122/20. Ujawnienie się zatem tej nowej okoliczności, tj. złożenie przez sędziego wniosku o wyłączenie na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. po przeprowadzeniu całego kasacyjnego przewodu sądowego w sprawie i wobec – co równie istotne - oświadczeń stron o braku wątpliwości co do bezstronności sędziów, w tym SSN A.B. musi być w niniejszej sprawie wzięte pod uwagę.

Z drugiej strony zauważyć należy, że w przypadku, gdy jak w tej sprawie, wniosek o wyłączenie od orzekania składa sam sędzia istotne znaczenie ma dokonana przez niego, a wyrażona w złożonym wniosku ocena stanu jego bezstronności w danej sprawie. Jest to konkretna własna ocena relacji indywidualnej sędziego do sprawy, jego stosunku do przedmiotu rozstrzygnięcia w odniesieniu do zawartej w art. 41 § 1 k.p.k. przesłanki stanu uzasadnionych wątpliwości co do bezstronności sędziego. Sam stopień tego uzasadnienia w przypadku wniosku składanego przez sędziego w sposób oczywisty wynikać musi z jednej strony z obiektywnie potwierdzonych okoliczności sprawy (por. wyrok SN z 29 sierpnia 2006 r., V KK 107/05, wyrok SN z 5 lipca 2012 r., V KK 57/12), z drugiej jednak składa się właśnie z własnej, subiektywnej, wewnętrznej sfery przekonania samego sędziego. Sfera ta wszakże nie może być związana z innymi czynnikami niż przekonanie, że okoliczności sprawy, jej przedmiot czy istota wcześniejszych rozstrzygnięć łączące sędziego z przedmiotem rozstrzygania rodzą zagrożenie dla bezstronności orzekania, albo mogą takie wrażenie wywołać. Ten wyraz relacji sędziego do sprawy, pod warunkiem wystąpienia czynników obiektywnych, może w konkretnym układzie okoliczności prowadzić do potrzeby wyłączenia sędziego. Są to jednak rzecz jasna innego rodzaju okoliczności, niż te wskazane w art. 40 k.p.k., powodujące wyłączenie sędziego z urzędu

Mając na uwadze całokształt okoliczności, tj. z jednej strony wskazany przebieg postępowania w sprawie IV KK 573/20 i sam moment złożenia przez sędziego wniosku o wyłączenie, z drugiej zaś znaczenie podkreślonych powyżej

przesłanek subiektywnej oceny stopnia uzasadnienia braku bezstronności, oraz samą treść pisma wnioskującego o wyłączenie SSN A.B., należało uwzględnić wnioszek uznając, że w odbiorze zewnętrznym może się pojawić przekonanie iż ujawniły się uzasadnione wątpliwości co do bezstronności w/w sędziego. Jest zaś w interesie stron postępowania, społeczeństwa, a także wymiaru sprawiedliwości by w zakresie rozpoznania wniesionych w niniejszej sprawie kasacji nie powstały żadne wątpliwości, które obiektywnie uznać można byłoby za uzasadnione (por. wyrok SN z 18 marca 2009 r., IV KK 380/08, wyrok SN z 8 stycznia 2009 r., III KK 257/08).

W świetle powyższego, w ocenie Sądu Najwyższego przedstawione przez SSN A.B. argumenty uzasadniają wyłączenie w/w od rozpoznania kasacji obrońcy skazanego J. J., a tym samym od rozpoznania wszystkich rozpoznawanych łącznie kasacji w sprawie J. J., H. K., D. J., sygn. akt IV KK 573/20, od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 30 lipca 2020 r., sygn. akt II Aka (...), utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w (...) z dnia 21 maja 2019 r., sygn. akt V K (...), jako podmiotowo i przedmiotowo związanych.

Z tego względu Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.